

van link naar rechts: Hans Lapidaire, Frans Rijkers, Niels Baggerman

Handleiding Uitvoeringsprocedures grondig herzien

Een gloednieuwe HUP 3.0

Zij is een stuk minder dik dan voorheen en spreekt klare taal. Zij is te gebruiken als naslagwerk, leermateriaal en informatiebron: de nieuwe Handleiding Uitvoeringsprocedures voor de BRP is gepubliceerd! Bij de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens, RvIG, hangt dan ook vrolijkheid in de lucht. Frans Rijkers, Hans Lapidaire en Niels Baggerman, specialisten op het gebied van de Basisregistratie Personen (BRP), geven een toelichting.

Tekst: Carla van den Bergen

Foto: Jessica Brouwer

Een nieuwe versie van de Handleiding Uitvoeringsprocedures (HUP). Is dat reden voor een feestje? Jazeker! Stelspecialisten Frans Rijkers en Hans Lapidaire, en zelfstandig BRP-specialist Niels Baggerman, ooit begonnen als medewerker Burgerzaken in Zoetermeer, zijn meer dan opgetogen. Baggerman: "Na een intensieve revisie van de bestaande HUP ligt er nu een frisse, actuele handleiding. Een goede basis, waar we weer helemaal achter staan. Verwacht geen oude kost, er staat heel wat nieuwe informatie in!"

KLAAR VOOR GEBRUIK

Ronald Zijlstra, strategisch adviseur NVVB en ook aanwezig bij het gesprek, deelt het enthousiasme. "De ultieme toets van deze nieuwe HUP is dat hij gebruikt wordt. Die oproep wil ik dan ook direct doen: ga je erin verdiepen. Voor iedereen valt er wel iets te halen, ook voor doorgewinterde medewerkers die de HUP al lang gebruiken. Voor nieuwe medewerkers kan de HUP dienst doen als inwerk- en leermateriaal. Het is een enorme aanwinst!"

WAAROM HERZIEN?

De 'bijbel' van de GBA werd de HUP wel genoemd, sinds jaar en dag houvast bij het werk van medewerkers Burgerzaken. Waarom was herziening nodig? Baggerman: "Lang werd gewerkt aan een nieuw systeem dat het op het Logisch Ontwerp GBA (LO) gebaseerde systeem zou gaan vervangen. Daarom waren we gestopt met het bijhouden van de HUP. Die beschreef tenslotte de toestand zoals die in het oude systeem was." Rijkers: "Het waren bewuste keuzes om niet meer te investeren in zaken die beëindigd zouden worden, dat gold voor de HUP, maar ook voor het Logisch Ontwerp GBA zelf. Toen dat nieuwe systeem er toch niet kwam, en we dus verder moesten met het bestaande, keek een flinke stapel werk die was blijven liggen, ons aan. Een nieuwe handleiding was absoluut nodig. De HUP was almaar dikker geworden door de steeds bijgeplaatste wijzigingen, en daardoor slecht bruikbaar. We besloten het uitgestelde onderhoud groot aan te pakken."

MEE NAAR DE CAMPING

Dat gebeurde: in een jaar werkten de drie specialisten de bestaande teksten door, systematisch en kritisch. Met een flinke revisiegroep 'eigen' mensen, die meelazen en commentaar en correcties gaven op de tekstvoorstellen. En met een clubje gemeentebestuurders, die het hele boekwerk in één keer van opmerkingen hebben voorzien. Baggerman: "Een megaprestatie, sommigen namen het concept mee naar de camping! Mede door hun betrokkenheid en praktische feedback hebben we deze nieuwe versie kunnen uitbrengen. Heel veel respect daarvoor." Rijkers: "Wij keken vanuit het Logisch Ontwerp, vanuit wet- en regelgeving: klopt wat we in

de HUP lezen wel met het LO GBA, kán het wat we schrijven. De gemeenten lezen vanuit de praktijk. De handleiding in wording is dus vóór publicatie vanuit verschillende invalshoeken onder de loep genomen."

HOE HET BEGON

Het Logisch Ontwerp GBA, daarmee is het eigenlijk allemaal begonnen. Rijkers, al betrokken bij de GBA sinds eind jaren tachtig, kijkt nog even terug: "Met de komst van de GBA kon elke gemeente een eigen computersysteem kiezen om de persoonsgegevens van haar inwoners te registreren. Het Logisch Ontwerp GBA was nodig omdat die verschillende computersystemen met elkaar moesten kunnen communiceren. Dat was een voorwaarde van het ministerie. Elektronische uitwisseling van gegevens moest landelijk mogelijk zijn. Maar aan welke eisen moest je gemeentelijke computersysteem voldoen? Eind jaren tachtig maakten we daarvoor het Logisch Ontwerp GBA, waarin de eisen beschreven staan."

INVULVOORSCHRIFTEN

Pittige materie, een handleiding was meer dan gewent. Toen de zakelijke markt geen aanstalten maakte om die te produceren, nam het Agentschap BPR, voorloper van RvIG, zelf het voortouw. Lapidaire, ook al sinds 1991 betrokken: "De eerste HUP was eigenlijk een lijst invulvoorschriften. Wat moet je waar opnemen? Een beschrijving van de recht-toe-recht-aan-gevallen, situaties die iedereen wel kende na verloop van tijd. In die bekende situaties hebben we flink geschraapt, aan de bijzondere hebben we juist meer aandacht besteed."

WAT IS VERANDERD?

Lapidaire: "Een belangrijk verschil met de voorgaande versies is dat het nu vooral gaat om de logica erachter. De HUP is meer een lopend verhaal geworden, met situaties als uitgangspunt: wat moet je in een bepaalde situatie doen, waaraan moet je denken. Wat je precies moet invullen is nog steeds belangrijk, maar er staat daar in de HUP nu wel minder over. Mede door die nieuwe focus, en ook omdat we de dubbelingen hebben aangepakt, is deze versie geslonken van 450 maar 250 pagina's."

Bij de handleiding is een versiebeheerdocument uitgebracht, zoals gebruikelijk bij een nieuwe versie van de HUP. Maar dit keer hebben we ook een toelichting geschreven op de belangrijkste wijzigingen. Baggerman: "Dat zijn inhoudelijke, maar ook procedurele veranderingen. De procedure 'nationaliteit' bijvoorbeeld is behoorlijk gewijzigd, 'dubbelinschrijvingen' is verbeterd, en bij 'correcties' hebben we voorbeelden toegevoegd. Lees dit document als je meer wilt weten over wat er veranderd is in de HUP."

BIJNA GEEN GRIJZE VLAKKEN MEER

De revisiegroep pakte ook de 'grijze gebieden' aan, de onderwerpen die steeds vragen oproepen: moeten we dit, of moeten we dat invullen? Baggerman: "We hebben geprobeerd om die grijze vlakken zwart of wit te maken. Keuzes gemaakt dus: doe het in die situatie zó. Daar zijn we nog niet in alle gevallen uit. Een voorbeeld. Als iemand naar het buitenland gaat, verplaatsen we zijn gegevens naar de Registratie Niet-Ingezetenen (RNI). Stel dat hij in die tijd trouwt en we krijgen daar een document van, dan plaatsen we een indicatie op zijn persoonslijst. Als hij terugkeert naar Nederland en zich aanmeldt bij een gemeente komt die indicatie op: bijvoorbeeld de huwelijksakte moet nog verwerkt worden. Wanneer haal je de indicatie weg, is nu de vraag. Als de persoonslijst binnenkomt of als het document verwerkt is? Sommige computersystemen halen de indicatie er bij binnenkomst automatisch af, wij vinden dat je dat beter kunt doen als het document verwerkt is. Dat laatste hebben we dan ook als aanbeveling in de HUP opgenomen."

"Verwacht geen oude kost, er staat heel wat nieuwe informatie in de HUP!"

DE HUP ALS LEERMATERIAAL

Er zijn dus essentiële wijzigingen en verbeteringen aangebracht. Maar er zijn meer redenen waarom je de HUP nieuwe stijl zou moeten omarmen. Baggerman: "De handleiding is ideaal leermateriaal. Mijn tip: spoor nieuwe medewerkers aan om steeds de HUP erbij te pakken als zij zich inwerken. Vertél niet alleen hoe het moet, maar laat ze het zelf ervaren en gebruik de handleiding als leermateriaal. Van een gemeente hoorde ik al dat het werkt: een nieuwe medewerker stelde vragen waardoor de ervaren rotten ook weer aan het denken werden gezet. Die frisse blik is nodig. Ik hoop dat meer gemeenten dat gaan doen."

REACTIES EN VRAGEN WELKOM

De nieuwe teksten – de keuzes die zijn gemaakt – roepen reacties op in de praktijk. Die zijn zeer welkom. Baggerman: "We kregen bijvoorbeeld een vraag wat in te vullen bij iemand met een nationaliteit die niet voorkomt in de tabel met erkende nationaliteiten. De handleiding raadt aan op diens persoonslijst bij nationaliteit 'onbekend' in te vullen en verwijst naar de

website van de NVVB, die erover gepubliceerd heeft. Maar daar stond dat iemand die bepaalde documenten kan overleggen, 'staatloos' wordt. De terechte vraag was: hoe verhouden die antwoorden zich? En ons antwoord is dat er twee verschillende situaties zijn die je goed moet onderscheiden." Rijkers: "Het is goed dat die vraag komt, want voor ons is het de uitdaging die antwoorden goed aan elkaar te koppelen, zaken consistent te houden met wetten en andere documenten."

WAT IS DE HUP NIET?

Lapidaire: "Veel vragen die bij ons contactcentrum binnenkomen, gaan niet over de BRP, maar over regels van andere wetten. De HUP is bijvoorbeeld niet een handboek voor nationaliteitsrecht of voor het internationaal privaatrecht. We kunnen geen toelichting geven waarom iemand wel of geen Nederlander is of is geworden. Dat laten we over aan deskundigen op dat specifieke gebied."

TERUG NAAR DE WETGEVER

Door de HUP zo nauwgezet te herzien, zijn de makers zich nog scherper bewust geworden van bepaalde situaties. Rijkers: "Soms rijst zelfs de vraag of de formulering van bepaalde artikelen in de wet niet zou moeten worden veranderd." Baggerman: "In de Wet BRP is bijvoorbeeld een artikel opgenomen dat je op de persoonslijst van iemand in de BRP moet opnemen welke kinderen hij heeft. Er is één uitzondering: een kind mag niet geregistreerd worden bij een ouder als het al is overleden ten tijde van de inschrijving van die ouder. In de wet staat het weinig empathisch geformuleerd: u mag geen gegevens opnemen van een kind dat is overleden. Dat leidt tot situaties die als kwetsend worden ervaren, want als een ouder zich in Nederland vestigt en een kind heeft dat niet in Nederland woont, verlangen veel gemeenten een bewijs dat het kind nog in leven is alvorens zij de kindgegevens registreren op de persoonslijst van de ouder. Dit is een voorbeeld waarmee we terug gaan naar de wetgever."

ERAAN BLIJVEN WERKEN

Is het nu wachten op HUP 3.1? De mannen benadrukken dat er alweer driftig nieuwe aanvullingen en verbeteringen worden genoteerd. Vanaf nu zal er voortdurend aan de HUP gewerkt blijven worden, ook door een externe groep van medewerkers van gemeenten. Rijkers benadrukt nog eens: "Feedback is belangrijk voor ons. Ga de HUP dus gebruiken, bespreek onduidelijkheden in je team en reageer als er vragen zijn of als iets discussie oproept."